

STADSBYGGNADS
KONTORET

Ytterstadsavdelningen
Agneta Larsson
Tfn 08-508 26544

**SAMRÅDSREDOGÖRELSE
PROGRAMSAMRÅD**

1 (8)

2005-04-27

PS-Dp 2004-05389-54

Detaljplan för
del av kv Futharken m m
i stadsdelen Norra Ängby
i Stockholm
PS-Dp 2004-05389-54

INNEHÅLL

1. **Sammanfattning av synpunkter och Stadsbyggnadskontorets ställningstagande**
2. **Hur programsamrådet bedrivits**
3. **Länsstyrelsen**
4. **Lantmäterimyndigheten**
5. **Sakägare och boende**
6. **Remissinstanser**
7. **Samrådsmöte den 2005-03-08**

1. Sammanfattning av synpunkter och Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Remissinstansernas synpunkter

Gatu- och fastighetsnämnden framför att bebyggelsen om möjligt bör flyttas något söderut för att undvika skador på vegetationen som finns inom reservatet i anslutning till planområdet. Utformningen av parkeringsgaraget behöver studeras ytterligare, träden längs Bergslagsvägen bör ligga på allmän mark, framkomlighet för gång- och cykeltrafik är viktig och tillgänglighet till befintliga ledningar måste säkerställas.

Stockholm Vatten framhåller att nya träd och byggnadskonstruktioner ej får placeras i direkt anslutning till befintliga vatten- och avloppsledningar. Avstånd mellan nya träd och ledning skall vara minst 2,5 m. En kombinerad ledning dim 500 kommer att behöva flyttas vilket får bekostas av projektet.

Länsstyrelsen har synpunkter på bullersituationen, närheten till naturreservat och De Geermoräner samt risker med hänsyn till farliga transporter på Bergslagsvägen. Länsstyrelsen anser att avvikelse från riktvärden för buller kan accepteras. I planen bör visas om och i så fall hur avstegsfallet kan innehållas och ev. erforderliga åtgärder, t.ex. planlösning, bör regleras i planen.

Planområdet berör Bromma De Geermorän-system som utgör riksintresse natur enligt miljöbalkens 3 kap 6 §. Länsstyrelsen konstaterar att moränryggarna inte skadas fysiskt mer än möjligen marginellt av den föreslagna exploateringen. Länsstyrelsen anser att en översyn bör övervägas av var och hur tillbyggnaden av simhallen ske. För att undvika misstag under byggtiden bör reservatsföreskrifterna uppmärksammas.

Med hänsyn till att ett flertal bensinstationer finns på sträckan mellan Brommaplan och Hässelbyrondellen måste en inventering göras för att belysa om bensintransporterna till dessa bensinstationer går på Bergslagsvägen förbi nu aktuellt område. Även eventuella luktproblem mellan simhallen och bostäderna och eventuella säkerhetsrisker från badets reningsanläggning bör beskrivas.

Länsstyrelsen framhåller också att i detaljplanen bör planområdesgränsen anpassas till reservatsgränsen.

Bromma Stadsdelsnämnd tillstyrker fortsatt planarbete och framför att möjligheterna för en något högre exploatering borde kunna övervägas. 750 barn går i Nya Elementars skola och har sin gymnastikundervisning i Åkeshovshallen och riskerar att komma i konflikt med boendetrafiken. Behov finns av gruppboendestad för sex boende med heldygnsomsorg.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker förslaget till detaljplaneprogram. Nämnden framhåller att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas som redovisar dels hur hänsyn tas till De Geermoräner inom planområdet och närheten till det intilliggande naturreservatet och dels en bullerutredning där det framgår hur fastställda riktvärden för trafikbuller kan uppfyllas.

Skönhetsrådet kan acceptera en tillbyggnad till badet under förutsättning att De Geermoräner inte påverkas. Parkeringsdäckets östra kortände bör dras tillbaka för att inte störa entrén till badet.

Stockholms Brandförsvär framhåller att området skall förses med brandposter i tillräckligt antal. Avstånd från körbar väg till byggnads entré får vara högst 50 m. Räddningsväg för brandförsvärets stegbil måste anordnas alternativt trapphusen uppfylla särskilda krav som s k Tr2 trapphus.

Stadsbyggnadsnämndens handikappråd påpekar att avstånd till entré från parkering får vara högst 10 m och att 5% av parkeringsdäcket platser skall vara handikapplatser.

Idrottsnämnden och Stockholms Stads Parkering AB betonar att en utbyggd bad- och idrottsanläggning innebär behov av utökad parkeringskapacitet och antalet parkeringsplatser bör utökas i möjligaste mån.

Övriga remissinstanser som besvarat remissen har tillstyrkt förslaget och inkommit med synpunkter.

Sakägares och boendes synpunkter

Sisab som innehar tomträtt till fastigheten Futharken 2 konstaterar att ett restvärde för den byggnad som försvinner skall regleras och att staden skall svara för eventuell evakuering av bostadshyresgästen.

Lennart Strömberg, Åkeshovs Konferensforum påpekar att Åkeshov ursprungligen hade en nordlig entré norr om kv Futharken.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget och inkommit med synpunkter. Stadsbyggnadskontoret föreslår att mindre justeringar görs i förslaget och att detaljplan upprättas.

- *Föreslagen parkering vid fastigheten Futharken 2 (Nya Elementar) bör flyttas ca 1 m mot öster.* Futharken 2 är belägen 1 – 1,5 m över det område som nu föreslås bebyggas. I fastighetsgräns mellan områdena finns en slänt och på släntrönet inom angränsande tomt finns en trädallé med lönnar. För att alléträden inte ska skadas bedömer kontoret att högst halva slänten kan tas bort.

- *Schaktning får inte ske utanför befintlig parkeringsyta.* Norr om befintlig parkering finns inom naturreservatet stora block och bland annat en stor lönn som inte får skadas av byggnationen.

- *Justering med hänsyn till De Geermoränsystemet studeras tillsammans med länsstyrelsen.* De Geermoränernas utsträckning finns redovisat inom Kyrksjölötens naturreservat. Enligt Länsstyrelsens bedömning, vilken stadsbyggnadskontoret delar, skadas inte moränryggarna fysiskt av den föreslagna exploateringen men även marken mellan moränryggarna har betydelse för den vetenskapliga naturvården. Länsstyrelsens uppfattning är att läget för föreslagen tillbyggnadsdel för barnbassäng kan behöva justeras med hänsyn till De Geermoränerna.

- *En avloppsledning längs lokalgatans norra sida behöver flyttas.* Ledningen kommer i konflikt med det planerade parkeringsdäcket.

- *Trottoaren längs lokalgatans norra sida utformas som en trevlig och trygg förbindelse mellan skolan och idrottsanläggningen.* Nya Elementars elever har sin

gymnastikundervisning i Åkeshovshallen. Idag passerar barnen i första hand över den parkering som i framtiden blir bostadsfastighetens område.

- Parkeringsdäckets utformning studeras ytterligare. Parkeringsdäckets utbredning mot öster med nedfarten till det undre parkeringsplanet och mötet med bad- och idrottsanläggningens entréer behöver studeras vidare vilket också gäller lokalgatan med utökning av kantstensparkeringen samtidigt som gång- och cykeltrafiken får bra framkomlighet.

Strax öster om föreslagna bostadshus står ett antal stora träd av varierande kvalitet. Den lönn som finns närmast det föreslagna nordöstra hushörnet är det som haft bäst växtförhållanden och är mest värt att bevara. Möjligheterna att förskjuta husraden mot söder eller väster är små men kommer att undersökas för att om möjligt spara lönnen.

2. Hur programsamrådet bedrivits

Förslaget sändes ut för samråd och remiss under tiden 2005-02-17 - 2005-04-04. Stadsmuseiförvaltningen fick samrådsmaterialet i efterhand och med hänsyn till detta utsträckt remisstid.

Allmänt informations- och samrådsmöte i form av öppet hus hölls den 8 mars 2005 i Åkeshovs sim- och idrottshall i Åkeshov. Berörda fastighetsägare hade informerats med brev och information om mötet hade satts upp på portar i närliggande kvarter och fastigheter. Stadens tjänstemän och representanter för byggherrar och arkitektkontor informerade under mötet och ca 20 personer visade intresse för förslaget under mötestiden.

3. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har synpunkter på bullersituationen, närheten till naturreservat och De Geermoräner samt risker med hänsyn till farliga transporter på Bergslagsvägen.

Regering och riksdag har vid olika tillfällen tagit ställning till riktvärden för vägtrafikbuller. Länsstyrelsen framhåller att i vissa fall kan avsteg från dessa riktvärden accepteras t.ex. vid utbyggnad i centrala lägen med goda kollektivtrafikförbindelser. Större avsteg bör dock inte komma i fråga än att inomhusriktvärdena klaras och att utomhusvärdet – 55 dB(A) – uppfylls utanför hälften av boningsrummen i varje lägenhet. Länsstyrelsen anser att här aktuell bebyggelse är ett sådant fall där en avvikelse kan accepteras. I planen bör visas om och i så fall hur avstegsfallet kan innehållas och ev. erforderliga åtgärder, t.ex. planlösning, regleras i planen.

Planområdet berör Bromma De Geermoränsystem som utgör riksintresse natur enligt miljöbalkens 3 kap 6 §. Länsstyrelsen konstaterar att moränryggarna inte skadas fysiskt mer än möjligen marginellt av den föreslagna exploateringen. Men också marken mellan moränryggarna har betydelse t.ex. genom att moränryggarna tydliggörs och att oexploaterad lerjord ger möjlighet till lervarvskronologiska undersökningar och därigenom datering av moränryggarna. Länsstyrelsen anser att en översyn bör övervägas av var och hur tillbyggnaden av simhallen ske. För att undvika misstag under byggtiden bör reservatsföreskrifterna uppmärksammas.

Det kan vara lämpligt att i detaljplanen anpassa planområdesgränsen till reservatsgränsen.

Med hänsyn till att ett flertal bensinstationer finns på sträckan mellan Brommaplan och Hässelbyrondellen måste en inventering göras för att belysa om bensintransporterna till dessa bensinstationer går på Bergslagsvägen förbi nu aktuellt område. Även eventuella luktproblem mellan simhallen och bostäderna och eventuella säkerhetsrisker från badets reningsanläggning bör beskrivas.

4. **Lantmäterimyndigheten**

Lantmäterimyndigheten har inga synpunkter på programförslaget.

5. **Sakägare och boende**

Sisab som är tomträttshavare till intilliggande skolfastighet Futharken 2 har inga synpunkter på föreslagen ny fastighetsgräns. *Sisab* konstaterar dock att ett bostadshus med en bostadshyresrätt bortregleras vilket innebär att ett restvärde för byggnaden skall regleras och att staden skall svara för eventuell evakuering av hyresgästen.

Lennart Strömberg, Åkeshovs Konferensforum påpekar att området i många hundra år präglats av Åkeshovs slott och dess stora tillhörande marker. Åkeshov hade en tydlig nordlig entré som anslöt mot höjden norr om kvarteret Futharken och att det är önskvärt att detta samband tydliggörs i planeringen.

6. **Remissinstanser**

Gatu- och fastighetsnämnden överlämnar och åberopar gatu- och fastighetskontorets utlåtande. Kontoret konstaterar att nya bostäder tillkommer i ett mycket attraktivt läge, med omedelbar anslutning till den rätt lågt utnyttjade tunnelbanestationen Åkeshov, och på mark som redan är exploaterad. För att undvika skador på vegetationen som finns inom reservatet i anslutning till planområdet bör bebyggelsen om möjligt flyttas något söderut.

Utformningen av p-garaget ska studeras vidare, t.ex. är vändutrymmet på övre plan väl snålt tilltaget. Det bör undersökas om lokalgatan ska vara avstängd för infart med bil från Riksby och hur biltrafik ska kunna vända om lokalgatan stängs av. Kontoret anser att framkomligheten för gång- och cykeltrafik är viktig och måste bevaras. Kontoret anser vidare att träden längs Bergslagsvägen bör ligga på allmän mark och att tillgängligheten till ledningar för Bergslagsvägens belysning som ligger i lokalgatan måste säkerställas om lokalgatan blir kvartersmark.

Stockholm Vatten AB framhåller att inga nya träd får planteras inom 2,5 m från befintliga vatten- och avloppsledningar. Byggnadskonstruktioner får ej placeras i direkt anslutning till de befintliga vatten- och avloppsledningarna.

Anslutning kan ske till befintlig vattenledning i lokalgatan. Planerad garagedfart kolliderar med befintlig vattenservis till badhuset. Planerat garage kräver omläggning av befintlig kombinerad ledning dim 500. Omläggningen bekostas av projektet. Anslutning kan ske till befintlig avloppsvattenledning i lokalgatan.

Markhöjder och grönytor skall planeras så att dagvattnet i första hand kan tas om hand inom fastigheten innan avledning sker till de befintliga avloppsledningarna. I miljökonsekvensbeskrivningen bör dagvattenfrågan behandlas. I samtliga frågeställningar beträffande omhändertagande av dagvatten inom fastigheten ska utvecklingsenheten inom Stockholm Vatten, Ledningsnät kontaktas för beslut.

AB Fortum Värme meddelar att fjärrvärme inte är utbyggt inom området. Fjärrvärmenätet beräknas vara utbyggt till Brommaplansområdet i slutet av år 2005 och att frågan bör diskuteras vidare i senare planskede.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker förslaget till detaljplaneprogram. Nämnden framhåller att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas som redovisar dels hur hänsyn tas till De Geermoränen inom planområdet och närheten till det intilliggande naturreservatet och dels en bullerutredning där det framgår hur fastställda riktvärden för trafikbuller kan uppfyllas.

Miljöförvaltningen som är tillsynsmyndighet för det intilliggande naturreservatet konstaterar att detaljplanen inte strider mot någon reservatsföreskrift. Den aktuella marken utgör brynmiljö till den stora sammanhängande ädellövskogen som är skyddad i naturreservatet och fungerar som buffertzoon och har även i sig naturvärden tack vare de bredkroniga träden. Miljöförvaltningen hänvisar till skötselplanekarta för Kyrksjölötens naturreservat vad gäller De Geermoränernas utsträckning.

Trafikbullernivåerna beräknats uppgå till 71-75 dBA resp. 61-65 dBA på Bergslagsvägen och Beckombergavägen. Av en kommande bullerutredning skall framgå om fastställda riktvärden för trafikbuller kan klaras. Större avsteg bör inte komma ifråga än att inomhusvärdena klaras och att utomhusriktnivåerna – 55 dBA uppfylls utanför minst hälften av boningsrummen i varje lägenhet.

Bromma Stadsdelsnämnd tillstyrker fortsatt planarbete och framför att möjligheterna för en något högre exploatering borde kunna övervägas med hänsyn till att bostadsbebyggelse inte finns inom planområdet. Stadsdelsförvaltningen framhåller att det är angeläget att skapa en bullerskyddad miljö bakom bostadshuset. 750 barn går i Nya Elementars skola och har sin gymnastikundervisning i Åkeshovshallen och riskerar att komma i konflikt med boendetrafiken. Förvaltningen framför också att behov finns av gruppboende för sex boende med heldygnsomsorg.

Skönhetsrådet anser att den föreslagna bostadsbebyggelsen är formmässigt väl gestaltad och att den kan bli ett tillskott i området. Rådet kan acceptera en tillbyggnad av badet under förutsättning att De Geermoränen inte påverkas. Skönhetsrådet anser att parkeringsdäcket kommer att störa entrén till badet och att i första hand parkeringens östra kortände bör dras tillbaka till ett läge i höjd med mitten av badets tillbyggnad. Upplevelsen av området skulle vinna mycket om man kunde sänka däcket en meter.

Stockholms brandförsvär framhåller att området skall förses med brandposter i tillräckligt antal så att avståndet inte överstiger max 75 meter från samtliga byggnader.

Avstånd från körbar väg till byggnads entré får aldrig överstiga 50 m oavsett byggnadstyp.

Föreslagna byggnader har sådan höjd att utrymning kan ske endast med hjälp av brandförsvarets stegbil och att särskild räddningsväg måste anordnas. Om åtkomlighet inte finns på gårdssidan av husen måste lägenheterna vara genomgående. Alternativt anordnas trapphus som uppfyller särskilda krav, s k Tr2 trapphus.

Stadsbyggnadsnämndens handikappråd framhåller att det går inte att av de kraftigt nedförminskade ritningar med okänd skala som medföljer programhandlingarna bedöma om förutsättningar finns att skapa god tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade personer. Bland annat är rådet tveksamt till hygienutrymmenas storlek och utformning. Parkering skall finnas inom 10 m från varje entré och att 5% av parkeringsplatserna skall vara handikapplatser. Sophanteringen skall utformas på ett sådant sätt att både hushållssopor och grovsopor kan lämnas i utrymmen som nås via inomhusförbindelse utan nivåhinder och tunga dörrar. I båda fallen ska det vara användbart för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

Idrottsnämnden tillstyrker förslaget och överlämnar och åberopar idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande. Nämnden konstaterar att bostadshusen har placerats så att en utbyggd simhall får bra ljusförhållanden. Förvaltningen framhåller att det är av största vikt att antalet tillgängliga parkeringsplatser inte minskas, utan i stället utökas i möjligaste mån eftersom dagens parkering ofta är fullbelagd. Vid utformningen av det nya parkeringsdäcket är det av stor vikt att entrémiljön till bowlinghallen inte försämras.

AB Storstockholms Lokaltrafik anser att inga bostadsexploateringar skall föreslås som riskerar att försämma tunnelbanans funktion och syfte som ett snabbt och komfortabelt kollektivtrafikmedel. I det vidare planarbetet förutsätts att utredningar rörande buller, elektromagnetiska störningar, bländning m m redovisas separat för SL.

Telia Sonera AB har kanalisation i området. Kostnad för eventuell ledningsflytt får bekostas av exploatören. Teliasonera förväntar att samordning sker mellan ledningsdragande verk.

Stockholms Stads Parkering AB framhåller att nuvarande parkering på kvartersmark omfattar ca 170 platser och att antal platser på intilliggande lokalgata uppgår till ca 50 st. Båda parkeringarna är välbelagda. Företaget bedömer att en utbyggd bad- och idrottsanläggning i kombination med eventuella miljöavgifter för biltrafiken till Stockholms innerstad innebär behov av utökad parkeringskapacitet. Den nya detaljplanen bör medge ett parkeringsdäck som medger minst 200 platser och lokalgatan bör utformas så att 150 platser ryms. Den nya parkeringsgatan bör enkelriktas ”österut” med infart vid skolan och utfart vid Spinnrocksvägen.

Stockholms Stadsmuseiförvaltning motsätter sig inte programförslaget. Förvaltningen anser att det är av största vikt att hänsyn tas till befintlig naturmark och att befintliga träd inom och intill planområdet skyddas under hela byggprocessen. Befintliga byggnader bör få en framträdande roll i syn från Bergslagsvägen och möjligheten att bevara vaktmästarbostaden som utgör en del av den kulturhistoriskt värdefulla skolanläggningen bör utredas.

Fortum Distribution AB och Hyresgästföreningen Region Stockholm har ingen erinran mot förslaget.

Stokab, Posten serviceområde Bromma, Svenska Studentbostadsföreningen (SSBF) och Stockholms Studentbostäder har inte besvarat remissen.

7. Samrådsmöte den 2005-03-08

Minnesanteckning från programsamrådsmöte för del av kv Futharken m m

Samrådsmötet hölls den 8 mars 2005 mellan kl 18.00 och kl 20.00 i entrén till Åkeshovs sim- och idrottshall, Bergslagsvägen 60.

Mötet hölls i form av öppet hus och hade annonserats genom utskick till berörda fastighetsägare, utdelning av samrådsaffischer i närliggande bostadsområde, i skolan och idrottsanläggningen och genom skärmställning i Fyrkanten i tekniska nämndhuset och i Stockholms stadsbibliotek vid Brommaplan.

Vid mötet medverkade Cecilia Olsson, gatu- och fastighetskontoret, Mårten Othéus, Veidekke Bostad och Fastighets AB, Malin Amneby, Johanson Linnman Arkitekter AB, Ulf Sankell, idrottsförvaltningen, Mona von Matern, Jan Lundqvist Arkitekter AB, och Agneta Larsson, stadsbyggnadskontoret.

Mötet hade ca 10 besökare, bl a Bromma stadsdelsförvaltning, miljöförvaltningen, Åkeshovs sim- och idrottshall och Bowlinghallen som är inrymd i anläggningen samt intresserade boende från närområdet.

Från sim- och idrottsanläggningen påpekades att badets utbyggnad är mycket angelägen. Det framfördes också att parkeringen är hårt utnyttjad och att antalet parkeringsplatser inte får minska.

Miljöförvaltningen påpekade att närheten till en de Geermorän som sträcker sig in i sim- och idrottshallens nuvarande område behöver studeras ytterligare och att ytterligare bullermätningar troligen kommer att föreslås.

Övriga besökare visade intresse för förslaget.

Agneta Larsson